

אָמַר לוֹ, יִפֶּה אֲמַרְתָּ. פֶּתַח וְאָמַר,
(ישעיה מב) ה' כַּגְבוּר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת
יַעֲרֵר קִנְיָאָה, יַעֲרֵר קִנְיָאָה, פֶּסוּק זֶה
פֶּרְשׁוּהוּ. אָבֵל בֹּא רֵאָה, כַּגְבוּר
יֵצֵא? גְּבוּר צְרִיף לְכַתֵּב! כְּאִישׁ
מִלְחָמוֹת? אִישׁ מִלְחָמוֹת צְרִיף
לְכַתֵּב!

אָרְאָה הָרִי נִתְבָּאָר, ה' בְּכֹל מְקוֹם
זֶה רַחֲמִים, וְדַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שָׁמוּ הוּא ה', שֶׁפְּתוּב (ישעיה
מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי. וְרֵאִינוּ
שֶׁלְּפַעֲמִים נִקְרָא שְׁמוֹ אֱלֹהִים,
וְהוּא דִין בְּכֹל מְקוֹם. אֲלֹא בְּזִמְנֵן
שֶׁמִּתְרַבֵּים הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם, ה'
שְׁמוֹ, וְנִקְרָא בְּשֵׁם הַרַחֲמִים.
וּבְזִמְנֵן שֶׁמִּתְרַבֵּים הַרְשָׁעִים
בְּעוֹלָם, אֱלֹהִים שְׁמוֹ, וְנִקְרָא
בְּשֵׁם אֱלֹהִים. כִּי בְּזִמְנֵן שֶׁיַּעֲקֹב
לֹא הָיָה בֵּין שׁוֹנְאִים וְלֹא הָיָה
בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, קָרָא לוֹ יִשְׂרָאֵל.
וְכֹאשֶׁר הָיָה בֵּין שׁוֹנְאִים אוֹ

בְּאֶרֶץ אַחֲרַת, קָרָא לוֹ יַעֲקֹב.
אָמַר לוֹ, עֲדִינן לֹא הִתְיַשְׁבַּ הַדְּבָר
שֶׁפְּתוּב לֹא יִקְרָא, וְהָרִי אָנוּ
קוֹרְאִים לוֹ. וְמָה שֶׁאֲמַרְתָּ
שֶׁכְּשֶׁהָיָה בֵּין שׁוֹנְאִים אוֹ בְּאֶרֶץ
אַחֲרַת קָרָא לוֹ יַעֲקֹב - בֹּא רֵאָה,
כְּתוּב (בראשית לו) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב
בְּאֶרֶץ מִגְּדוֹר אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן,
וְהָרִי לֹא הָיָה בְּאֶרֶץ אַחֲרַת?
אָמַר לוֹ, הָרִי בְּתַחֲלָה נֶאֱמַר כְּמוֹ
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַעֲמִים
נִקְרָא ה' וְלְפַעֲמִים נִקְרָא אֱלֹהִים,
כִּי גַם לְפַעֲמִים נִקְרָא יִשְׂרָאֵל
וְלְפַעֲמִים נִקְרָא יַעֲקֹב, וְהַפֶּל
בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת. וְמָה שֶׁנֶּאֱמַר לֹא
יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב, לְהִתְיַשְׁבַּ
בְּשֵׁם זֶה.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, הָרִי כְּתוּב (שם יז)
וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם
וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם. אָמַר לוֹ, שֵׁם
כְּתוּב וְהָיָה, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ
שֵׁם, אָבֵל כֵּן לֹא כְּתוּב וְהָיָה,
אֲלֹא כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֶךָ,

אָמַר לִיָּהּ, שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ. פֶּתַח וְאָמַר,
(ישעיה מב) יִי כַּגְבוּר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת
יַעֲרֵר קִנְיָאָה, הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אָבֵל תָּא חֲזִי,
כַּגְבוּר יֵצֵא, גְּבוּר מִיַּבְעֵי לִיָּהּ. כְּאִישׁ
מִלְחָמוֹת, אִישׁ מִלְחָמוֹת מִיַּבְעֵי לִיָּהּ.

אָרְאָה הָא אֲתַמָּר יִי בְּכֹל אֲתַר רַחֲמֵי אִיְהוּ,
וְדַאי (דף קנד ע"א) קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, יִי
שְׁמִיָּה אִיְהוּ, דְּכְתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יִי הוּא שְׁמִי,
וְחִמְיָנן דְּלִזְמַנִּין אֲתַקְרִי שְׁמִיָּה אֱלֹהִים וְהוּא
דִּינָא בְּכֹל אֲתַר. אֲלֹא בְּזִמְנָא דְּאֲסַגִּיאוּ זְפִאִין
בְּעֵלְמָא, יִי שְׁמִיָּה וְאֲתַקְרִי בְּשֵׁמָא דְּרַחֲמֵי.
וּבְזִמְנָא דְּאֲסַגִּיאוּ חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא, אֱלֹהִים
שְׁמִיָּה וְאֲתַקְרִי בְּשֵׁמָא דְּאֱלֹהִים. כִּי בְּזִמְנָא
דִּיעֲקֹב לֹא הָיָה בֵּין שְׁנֹאִין וְלֹא הָיָה בְּאֶרְעָא
אַחֲרָא, קָרִי לִיָּהּ יִשְׂרָאֵל. וְכַד הָיָה בֵּין שְׁנֹאִין,
אוֹ בְּאֶרְעָא אַחֲרָא קָרִי לִיָּהּ יַעֲקֹב.

אָמַר לִיָּהּ, עֲדִינן לֹא אֲתִיַּשְׁבָּא מְלָה. דְּכְתִיב
לֹא יִקְרָא, וְהָא אָנן קָרִינן לִיָּהּ. וּמֵאִי
דְּאֲמַרְתָּ דְּכַד הָיָה בֵּין שְׁנֹאִין אוֹ בְּאֶרְעָא
אַחֲרָא קָרִי לִיָּהּ יַעֲקֹב. תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (בראשית
לו) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגְּדוֹר אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן,
וְהָא לֹא הָיָה בְּאֶרְעָא אַחֲרָא.

אָמַר לִיָּהּ, הָא בְּקַדְמִיתָא אֲתַמָּר, כְּמָה
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לִזְמַנִּין אֲתַקְרִי יִי,
וְלִזְמַנִּין אֲתַקְרִי אֱלֹהִים. הֲכִי נִמְי לִזְמַנִּין אֲקָרִי
יִשְׂרָאֵל וְלִזְמַנִּין אֲקָרִי יַעֲקֹב וְכֹלָא בְּדַרְגִּין
יְדִיעֵן. וְמָה דְּאֲתַמָּר לֹא יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד
יַעֲקֹב, לְאֲתִיַּשְׁבָּא בְּשֵׁמָא דָּא.

אָמַר לִיָּהּ, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (בראשית יז) וְלֹא
יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ
אַבְרָהָם. אָמַר לִיָּהּ, הָתָם כְּתִיב וְהָיָה. וְעַל דָּא
קָרִימָא כְּהִיָּהוּא שְׁמָא. אָבֵל הֲכֹא לֹא כְּתִיב
וְהָיָה, אֲלֹא כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יְהִיָּה שְׁמֶךָ. וְלֹא

וְלֹא כְּתוּב וְהָיָה שִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל, וְאִפְלוּ בְּפַעַם אַחַת מִסְפִּיק לּוֹ, כֹּל שֶׁכֵּן שֶׁלְּפַעַמַּיִם כֶּף וּלְפַעַמַּיִם כֶּף. וְכִשְׁהִתְעַטְרוּ בְּנֵי בְּכֵהֲנִים וּלְוִיִּים וְהִתְעַלּוּ בְּדִרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, אִזְ הִתְעַטְרוּ בְּשֵׁם זֶה תָּמִיד.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי נִתְבָּאֵר, הָרִי נִתְבָּאֵר שֶׁכְּשִׁמְתָהּ רַחֵל, נִטְלָה הַבַּיִת מִי שֶׁצָּרִיף לְהִתְקַן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטִים פְּרָאוּי. לָמָּה מֵתָה רַחֵל מִיָּד? אָמַר לוֹ, הָרִי לֵהִיּוֹת שְׂכִינָה מִתְעַטְרֶת פְּרָאוּי וְלֵהִיּוֹת אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה, וְבוֹ שׁוֹרָה [לְפַעֲלָה] לְטַל הַבַּיִת וְלְהִתְקַן. וְעַל זֶה בְּנִימִן הוּא תָּמִיד בְּמַעְרַב וְלֹא בְּצַד אַחֵר.

וְבוֹ שׁוֹרָה לְהִתְקַן בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטִים, וְבוֹ שׁוֹרָה מְלָכוֹת הֶרְקִיעַ לְהוֹדֵעַ בְּאַרְץ. וְסוּד זֶה, שֶׁכָּל הַתְּחִלָּה שֶׁבָּאָה לְהַתּוֹדֵעַ, הִיא בְּקִשְׁיוֹת, וְעַל זֶה יֵשׁ בָּהּ דִּין שֶׁל מוֹת וּמִשָּׁם מִתְּשַׁבֵּת.

בְּאֵן כְּשֶׁרוֹצֵה לְהִתְקַן וְלִטַל הַבַּיִת, נַעֲשֶׂה דִין בְּרַחֵל, וְאַחֵר כֶּף הַתְּתִקְנָה לְהִתְיַשֵּׁב. כְּשֶׁרוֹצֵה לְהוֹדִיעַ מְלָכוֹת בְּאַרְץ, שׁוֹרָה בְּדִין, וְלֹא מִתְּיַשְׁבֵּת הַמְּלָכוֹת בְּמָקוֹם פְּרָאוּי עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּשִׁאוֹל לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחֵר כֶּף הַתְּיַשְׁבָּה הַמְּלָכוֹת וְנִתְקַנָּה.

בֵּא רָאָה, כֹּל הַתְּחִלָּה קָשָׁה וְאַחֵר כֶּף נוֹחָה. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה הַתְּחִלָּה קָשָׁה, שֶׁכָּל הָעוֹלָם נִדוֹן כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַעֲשָׂיו, וְאַחֵר כֶּף נוֹחָה, סְלִיחָה וְכַפּוּרִים. מִשׁוּם שֶׁהִרְאִשִׁית הִיא מִשְׁמָאל, וְעַל זֶה דִּינָיו קָשִׁים, וְאַחֵר כֶּף מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין, וְעַל זֶה נַעֲשִׂית נוֹחָה.

וְלִבְתֵּר נִיּוּחָ סְלִיחָה וְכַפּוּרִי. בְּגִין דְּשִׁירוּתָא אִיהוּ מִשְׁמָאלָא וְעַל דָּא דִּינָיו תְּקִיפִין, וְלִבְתֵּר אֲתַעֵר יְמִינָא וְעַל דָּא הָוִי נִיּוּחָ.

פְּתִיב וְהָיָה שִׁמְךָ יִשְׂרָאֵל, וְאִפְלוּ בְּזִמְנָא חָדָא סְגִי לִיָּה, כֹּל שֶׁכֵּן דְּלִזְמַנִּין כֶּף וּלְזְמַנִּין כֶּף. וְכַד אֲתַעֲטְרוּ בְּנֵי בְּכֵהֲנִי וְלְוִיָּאֵי וְאִסְתַּלְקוּ בְּדִרְגִין עֲלָיִן, כְּדִין אֲתַעֲטְרוּ בְּשִׁמְאָ דָּא תְּדִיר.

עַד דְּהָווּ אֲזִילִי, אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, הָא אֲתָמַר דְּכַד מִיתַת רַחֵל נִטְלָא בֵּיתָא מֵאֵן דְּאֲצִטְרִיף לְאַתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסַר שְׁבַטִין כְּדָקָא יָאוּת. אֲמַאי מִיתַת רַחֵל מִיָּד, אָמַר לִיָּה, הָא לְמָהּוּי שְׂכִינָתָא מִתְעַטְרָא כְּדָקָא יָאוּת וְלְמָהּוּי אִם הַבָּנִים שִׁמְחָה וּבִיָּה שְׂרִיאָ (לְעִילָא) לְנִטְלָא בֵּיתָא וְלֹאֲתַתְקְנָא. וְעַל דָּא בְּנִימִין הוּא תְּדִיר בְּמַעְרַב וְלֹא בְּסִטְרָא אַחְרָא.

וּבִיָּה שְׂרִיאָ לְאַתְתַּקְנָא בְּתַרִּיסַר שְׁבַטִין, וּבִיָּה שְׂרִיאָ מְלָכוּתָא דְרְקִיעָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בְּאַרְעָא. וְרָזָא דָּא, בְּכָל שִׁירוּתָא דְאַתְנָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא בְּקִשְׁיוֹ אִיהוּ, וְעַל דָּא אִית בָּהּ דִּינָא דְמוֹתָא וּמִתְמַן אֲתִישְׁבֵּת.

הָבֵא כַּד בְּעָא לְאַתְתַּקְנָא וְלִנְטְלָא בֵּיתָא אֲתַעֲבִיד דִּינָא בְּרַחֵל וּבְתֵר כֶּן אֲתַתְקַנַּת לְאַתְיַשְׁבָּא. כַּד בְּעָא לְאַשְׁתַּמוּדְעָא מְלָכוּתָא בְּאַרְעָא שְׂרִיאָ בְּדִינָא. וְלֹא אֲתִישְׁבֵּת מְלָכוּתָא בְּדוּכְתָא כְּדָקָא יָאוּת עַד דְּאֲתַעֵר דִּינָא בְּשִׁאוֹל לְפוּם עוֹבְדוּי, וְלִבְתֵּר אֲתִישְׁבֵּת מְלָכוּתָא וְאַתְתַּקְנַת.

תָּא חֲזִי, כֹּל שִׁירוּתָא תְּקִיף וְלִבְתֵּר נִיּוּחָ. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שִׁירוּתָא תְּקִיף. דְּכָל עֲלָמָא אֲתַדֵּן כֹּל חַד וְחַד לְפוּם עוֹבְדוּי, וְלִבְתֵּר נִיּוּחָ סְלִיחָה וְכַפּוּרִי. בְּגִין דְּשִׁירוּתָא אִיהוּ מִשְׁמָאלָא וְעַל דָּא דִּינָיו תְּקִיפִין, וְלִבְתֵּר אֲתַעֵר יְמִינָא וְעַל דָּא הָוִי נִיּוּחָ.